

Gurbhajan Singh and others v. State of Punjab and another
(S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਐਸ.ਸੀ. ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

.....

ਐਸ ਐਸ ਕੰਗ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸੀ.ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ. ਜੈਨ ਅਤੇ ਐਸ.ਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.ਜੇ.

ਗੁਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1983 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 4414 .

25 ਨਵੰਬਰ 1983

ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ (1953 ਦਾ IV)— ਧਾਰਾ 5(2) -ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950— ਧਾਰਾ 40, 246 ਅਤੇ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਸੂਚੀ II ਐਂਟਰੀ 5— ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ (1950 ਦਾ XLIII)- ਸੈਕਸ਼ਨ 21— ਚੋਣਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ—ਸਭਾ ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 5(2) ਅਧੀਨ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ —ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ—ਕੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ — ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2)- ਕੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ—ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ—ਕੀ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ—ਅਣਸੋਧੀਆਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ—ਕੀ ਵੈਧ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫ੍ਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫ੍ਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਂ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂ ਅਟੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੇਕਰ ਫ੍ਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਫ੍ਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੋ ਜਾਂਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(ਪਰਾ 15)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 21(2) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਣਸੋਧੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(ਪਰਾ 15)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ, ਪੈਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹ ਸੂਚੇਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੰਸਦੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵੇਲੇ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਪਣਾਏਗੀ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪੇਟੈਂਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਸਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਤਿਆਗ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਭਵਿੱਖੀ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲ ਜੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਸੂਚੇਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(ਪਾਰਾ 19, 20 ਅਤੇ 24)।

ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ : - (ਏ) ਕਿ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦੱਸਿਆ।

- (b) ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (c) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ
- (d) ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (e) ਅੱਗੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਉਕਤ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀਆਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਸੁਧਾਈ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਅੱਗੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਿਖਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਬੀ.ਐੱਸ.ਖੋਜੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ (ਐੱਮ. ਐੱਸ. ਖਹਿਰਾ, ਹਰਦੀਸ਼ ਬਿੰਦਰਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਕੀਲ)।

ਬੀ.ਐਸ.ਸਿੱਧੂ ਏ.ਜੀ. ਐਚ.ਐਸ. ਰਿਆੜ, ਡੀ.ਏ.ਜੀ. ਅਤੇ ਐਚ.ਐਸ., ਬੇਦੀ, ਡੀ.ਏ.ਜੀ., ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ।

Gurbhajan Singh and others v. State of Punjab and another
(S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ , ਸੀ.ਜੇ

1. ਕੀ ਕੋਈ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਹਨ? ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦੋਹਰਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।

2. ਪੰਜ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਿੰਡ ਚਾਟ, ਤਹਿਸੀਲ ਰਾਜਪੁਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 1 ਜਨਵਰੀ, 1983 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਲਗਭਗ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ 10 ਸਤੰਬਰ, 1983 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 21 ਸਤੰਬਰ, 1983 ਤੋਂ 30 ਸਤੰਬਰ, 1983 ਤੱਕ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣ. ਉਪਰੋਕਤ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ; ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 21। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਇਸ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਸੁਧਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅੰਤਿਮ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ।

3. ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 246t ਦੇ ਅਧੀਨ 1 ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ ਨੰਬਰ 5 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ

ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 40 ਰਾਜ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮਦਰਾਸ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਹਨ ਜੋ ਨਿਯਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ; ਏਜੰਸੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ

ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ, ਜੋ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

4. ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਈ.ਆਈ.ਸੀ.ਆਈ.1 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ 121 ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 64 ਹਲਕਿਆਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਸੁਧਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਡਰਾਫਟ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ 5 ਅਕਤੂਬਰ, 1983 ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਜਨਵਰੀ, 1984 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਿੰਡ ਚੈੱਟ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਰਾਫਟ ਇਲੈਕਟ ਟੋਰਲ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਣਗੇ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ 5 ਅਕਤੂਬਰ, 1983 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਟੀਪੀਈ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੀਬੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 5 ਅਕਤੂਬਰ, 1983 ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੀ ਸੁਧਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਪਿਛਲੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ, ਜੋ ਕਿ 1980 ਵਿੱਚ ਸੋਧੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾਲੋਂ ਲਗਭਗ 10 ਫੀਸਦੀ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।' ਇਸ ਨਾਲ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਗੁਣਵਤਾ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਆਵੇਗੀ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, hdio ਹੁਣ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।

Gurbhajan Singh and others v. State of Punjab and another
(S. S. Sandhwalia, C.J.)

5. 1 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਦੀ ਵੈਲੀ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰੀਮਿਸਿਸਫਰਟਿਲ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਮਰਿਲ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਲਈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭਾਲ ਅਤੇ ਸੋਧ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ।

6. 6. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ, ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਫ਼ਸਰ, ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਅਤੇ 23 ਅਧੀਨ 9 ਸਤੰਬਰ, 1983 ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਤੰਬਰ, 17, 1983 ਤੱਕ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰਕ 19 ਸਤੰਬਰ, 1983 ਤੱਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ 9 ਸਤੰਬਰ, 1983 ਤੱਕ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਪਾਓ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਟੈਂਡ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗਰਮ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ।

7. ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 14 ਸਤੰਬਰ, 1983 ਨੂੰ ਮੋਸ਼ਨ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 21 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ 30 ਸਤੰਬਰ, 1983 ਤੱਕ ਰਾਜ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਰਾਹਤ, ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਆਖਰਕਾਰ ਇਸਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤਤਕਾਲਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਕੋਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੌਰੀ ਅੰਤਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

8. ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਅਪਣਾ ਕੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ 1952 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੂਲ ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਰਾਮੀ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

9. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਬਿੱਲ, 1952 (1952 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਬਿੱਲ ਨੰ. 21) ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਉਪ-ਭਾਗ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਹਰੇਕ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਾਲਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਧਾਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ। ਉਪ- ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 'ਤੇ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਾਰੇ ਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਕ ਰਜਿਸਟਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਬਹਿਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਮੂਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਵਿੱਚ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸੀ ਅਤੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ। ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫਿਲਹਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1975 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 17 ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਜੋਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

10. ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਖੇਜੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਬਿੱਲ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ 1950 ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵਜੋਂ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਐਕਟ ਖੁਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਵੀਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਨਕਲ ਵਿਅਰਥ ਸਮਝੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

m

11. ਹੁਣ ਆਰਟੀਕਲ 326 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਲਗ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਲਾਜ਼ਮੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰਾਂ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਛਤਰੀ ਹੇਠ ਹੈ

ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ 1 ਮਾਰਚ, 1950 ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰੇਕ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਿਤੀ ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਮਾਰਚ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 23 ਨੇ ਫਿਰ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਸੋਧ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਲਈ ਧਾਰਾ 26 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਈ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਨਵੀਂ-ਤਾਜ਼ੀ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਖਾਸ ਸਾਲ ਦੇ ਮਾਰਚ ਦਾ ਅਤੇ ਰੋਲ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ।

12. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ 1950 ਐਕਟ ਦੇ ਮੂਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ 1956 ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੂਪਾਂਤਰਿਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਵਕੀਲ, ਇਸ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚਿਆ ਹੈ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਬਦਲਿਆ ਅਤੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਸੋਧ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਜਿਸ ਨੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਨਾਲ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਧਾਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ ਉਸ ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਸੱਦੀਆਂ ਜਾਂ

Gurbhajan Singh and others v. State of Punjab and another
(S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਣਜਾਣ ਤੱਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

13. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਮਿਸਟਰ ਖੋਜੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ 1952 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਤੇ ਸਾਲ ਦੇ 1 ਮਾਰਚ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ ਦੇ ਪੋਲ ਸਟਾਰ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਅਤੇ - ਉਕਤ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਪ ਟੂ ਡੇਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਸੰਸਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੱਪ-ਟੂ-ਡੇਟ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ) ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਸਤੰਬਰ, 1983 ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ 1 ਜਨਵਰੀ, 1980 ਦੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਕਿਸ ਸਾਲ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 22 ਅਤੇ 23 ਜੋ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸਿਰਫ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। 1 ਜਨਵਰੀ, 1980 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਸੰਗਤ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅਮਲੀ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1 ਜਨਵਰੀ, 1980 ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਸਤੰਬਰ, 1983 ਨੂੰ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਲਗਭਗ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਸ ਆਦਿ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਉਲਟ। ਦਲੀਲ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫਾਲਤੂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਫ੍ਰੈਂਚਾਈਜ਼ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਚੁਅਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਅਜਮੇਰ ਦੇ ਚੀਫ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਏ ਸ਼ਿਆਮ ਦਾਨੀ (1) 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

14. ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਤਿਆਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਲਤੂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਫ੍ਰੈਂਚਾਈਜ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਹਰੇ ਸਹਾਇਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖੇ ਐਡ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ 1 ਜਨਵਰੀ, 1980 ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇੱਥੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਆਊਟ ਮੋਡ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1957 ਐਸਸੀ 304,

ਸਹੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਾਰ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ 1 ਜਨਵਰੀ, 1980 ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਵਾਬਦੇਹ- ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਟੈਂਡ ਬਹੁਤ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ

ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 1 ਜਨਵਰੀ, 1982 ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਮੇਤ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਸਖਿਪ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਡਰਾਫਟ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਪੂਰਕ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਅਪ ਟੂ ਡੇਟ ਸੀ। 1 ਜਨਵਰੀ, 1982 ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਰੁਖ਼ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ 1 ਜਨਵਰੀ, 1980 ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਸਹਾਰਾ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਗਈਆਂ ਸਨ।

15. ਬਰਾਬਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ/ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਫ੍ਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬੇਕਾਰ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ *ਟੇਰਾ ਫਰਮਾ ' ਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਸੀ* ਕਿ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਇਕੱਲੇ ਵਿਧਾਨਕ ਹਨ। ਫ੍ਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਂ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂ ਅਟੁੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੇਕਰ ਫ੍ਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਫ੍ਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੋ ਜਾਂਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਜਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। - ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਭਰੋਸਾ 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21(2) ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ 'ਤੇ ਸਹੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਉਕਤ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੇ ਜਾਰੀ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਣਸੋਧੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ

Gurbhajan Singh and others v. State of Punjab and another
(S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਅਜੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅੱਪ-ਟੂ-ਡੇਟ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਸੂਚੀਆਂ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਓਵਨ-ਤਾਜ਼ੇ ਰੋਲ 'ਤੇ ਚੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਝਪਕਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। *ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ* (2) ਅਤੇ *ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ*, (3) ਅਤੇ *ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ*, (4)। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਇਸ ਅੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

16. ਹੁਣ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਵਾਦ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ⁷ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 5(2) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

“ਐਸ. 5. ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ: (1) ਸਰਕਾਰ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਹਰ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਨਾਲ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(2) ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਭਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਸ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।”

ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਇਲੈਕਟ ਟੋਰਲ ਰੋਲ ਵਿਚ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ 1950 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਗੱਲ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ *ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿਚ* ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਪੰਚਾਇਤ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ

(2) 1972 PLJ 469

(3) 1973 PLJ 606.

(4) ਏਆਈਆਰ 1971 ਪਟਨਾ 6.

ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਜੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਮਰ ਵਧਾਉਣ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ, ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਲਗ ਮਤਾਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਅਨੁਵਾਹ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਖਿਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 5(2) ਨੂੰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ

ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ ਅਤੇ 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਮਗਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।

17. ਫਿਰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1962 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4, 5 ਅਤੇ 6 ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1953 ਤੋਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਬਰਕਰਾਰ ਸੀ; ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮਿਊਂਸਪਲ ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ, 195 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ ਮਿਊਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੂਰਵ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੀ. ਸ਼ਮਾ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ, (5) 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਐਨ. ਵੇਰਾਜੂ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ 'ਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। ਮੁਨਸੀਫ (6) ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਮਹਾਸੇਠ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (7)।

18. ਮੇਰਾ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਟੱਟ ਉਦਾਹਰਨ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਅੰਤਮ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਇੰਟੈਗਰਾ ਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲ ਦਾ ਦਿਲ

- (5) ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 1480
- (6) ਏਆਈਆਰ 1957 ਏਪੀ 393.
- (7) ਏਆਈਆਰ 1958 ਪਟਨਾ 149,

Gurbhajan Singh and others v. State of Punjab and another
(S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਵਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਅਣਗੌਠੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

19. ਮੈਸਰਜ਼ ਆਟੋ ਪਿੰਸ (ਇੰਡੀਆ) ਰਜਿ., ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹੁਣ 11 ਸਮਾਨ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। (8) ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(3) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵੀ ਸੋਧਾਂ ਹੋਣ। ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਨ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ: -

"* * * ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੋਦੀ ਫਿਕਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪਣਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਸਟੈਟਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਰਤਨ ਲਾਈ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (9) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਟੇਕ ਚੰਦ ਦੌਲਤ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਅਫਸਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਅਤੇ ਹੋਰ, (10) ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"* * * ਮੈਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਪੀਸੀ ਪੀਡੀ ਅਤੇ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਜੇ.ਜੇ. ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਸਟੇਟ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ

(8) ਏਆਈਆਰ 1970 ਪੀ ਐਂਡ ਐਚ 333.

(9) CW 759/69 ਨੇ 1 ਦਸੰਬਰ, 1970 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ (29 STC 607— ਅੰਤਕਾ)

(10) 29 ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਕੇਸ 585

ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

20. ਸ਼ਿਵ ਦੱਤ ਰਾਏ ਫਤਿਹ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (11) ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅਪਾਰਟਨ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। . ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2-ਏ) ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਲਗਭਗ 20 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹੀ ਗਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2-ਏ) ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਿਆਗ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨੀਤੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

- (i) ਕੀ ਦੋਵਾਂ ਵਿਧਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਸਮਾਨ ਹਨ;
- (ii) ਕੀ ਗੋਦ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;
- (iii) ਕਿ ਗੋਦ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਅਪਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਅਤੇ
- (iv) ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਿਯੰਤਰਣ ਮੂਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਪਦੰਡ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। *ਸ਼ਿਵ ਦੱਤ ਰਾਏ ਫਤਹਿ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੁਚੇਤ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ

(11) (1983)3 ਐਸਸੀ ਜੀ 529।

ਠੀਕ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਤਿਆਗ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਭਿਆਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਤਰਕ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇੱਕ ਸੁਚੇਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੰਸਦੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਟੋਰਲ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏਗੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸੰਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਕੋਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪੇਟੈਂਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਤਿਆਗ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

21. ਹਾਲਾਂਕਿ] ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਤਿਆਗ ਦੀ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ 11 ਚੁਣੌਤੀ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਸਮਰਪਣ ਜਾਂ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਸਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਜਾਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਰਥ ਨਕਲ ਤੋਂ ਬਚੇ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1960 ਫਿਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਗ

Gurbhajan Singh and others v. State of Punjab and another
(S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਆਦਿ ਲਈ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੁਬਾਰਾ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਬਲਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਹੂਲਤ , ਵਿਅਰਥ ਨਕਲ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਜੋ ਕਿ ਸੰਘ ਦੀ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਲਟਾ ਬਹਿਸ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੀ ਸੰਭਵ ਸੀ।

ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੰਸਦੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਗੇਂਦ ਲੈਣ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਤੰਗ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵੱਡੇ ਨੁਸਖੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਜਾਂ ਤਿਆਗ ਵਜੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਡੱਬ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

22. *ਸੁਮੰਗਲੀ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ*, (12) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਉਲਟ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਨੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ। ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਵੀ: -

"ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਸੋਧ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਬੋਲੇਝੇ ਖਰਚਿਆਂ, ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਜਾਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰਾਂ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ। ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਦਾ ਚੋਣ ਹਲਕਾ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ; ਭਾਵ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 (1950 ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ 43) ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁੜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ, ਸਬੰਧਤ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ। ਨਿਯਮ 5 ਅਤੇ 13 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਛੱਡ ਕੇ

(12) ਏਆਈਆਰ 1965 ਪਟਨਾ 220।

ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਤੋਂ 12 ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1950 ਦੇ ਐਕਟ 43 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਤੋਂ 20 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਹੋਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ, ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ, ਸੁਧਾਈ ਲਈ 1950 ਦੇ ਐਕਟ 43 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਤੋਂ 25 ਅਤੇ ਵੋਟਰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਰੂਲਜ਼, 1960 ਦੇ ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 3 ਤੋਂ 28 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਧੇਰੇ ਸੰਪੂਰਣ, ਸਟੀਕ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾਚੀ ਨਹੀਂ। ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।

Gurbhajan Singh and others v. State of Punjab and another
(S. S. Sandhwalia, C.J.)

23. ਮੈਂ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਤਿਆਗ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਵਿਚਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਬਲ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਵਜੋਂ ਲੇਬਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਵੇਗਾ।

24. ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਦੋਹਰੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

25. ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਜੋ 22 ਸਤੰਬਰ, 1983 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਸ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 64 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਧਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਡਰਾਫਟ ਸੂਚੀਆਂ 5 ਅਕਤੂਬਰ, 1983 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਾਕੀ 53 ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਜਾਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਵਰੀ, 1984 ਵਿੱਚ ਸੋਧੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਨੰਗਲ ਦੇ ਦੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਅਤੇ

ਫਰੀਦਕੋਟ, ਜਿੱਥੇ 1982 ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, 1 ਜਨਵਰੀ, 1980 ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 22 ਸਤੰਬਰ, 1983 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ।

26. ਉਪਰੋਕਤ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਧਾਨਿਕ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਟੀਕਤਾ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ 5 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ 64 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ 57 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਣਸੋਧੀਆਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ 'ਤੇ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਰਾਜ ਅੰਦਰਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਸਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਦਾ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ 5 ਅਕਤੂਬਰ, 1983 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਲ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਦੂਰ, ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਇਕਸਾਰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਾਲਾ-ਮਾਫੀ ਅਤੇ ਬੁਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਦੋਸ਼, ਇਸ ਲਈ, ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

27. ਸਿਟੋ ਵਜੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ 22 ਅਤੇ 23 ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ

Gurbhajan Singh and others v. State of Punjab and another
(S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ
order as to costs. ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ

ਐਸਸੀ ਮਿੱਤਲ ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸੀ. ਜੇ. ਪੀ. ਸੀ. ਜੈਨ ਅਤੇ ਐਸ. ਪੀ ਗੋਇਲ, ਜੇ. ਜੇ.

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ,-- ਜਵਾਬਦਾਰ।

1977 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 1852

25 ਨਵੰਬਰ 1983

ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਅਰਬਨ ਹੈਟ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਸ਼ਨ ਐਕਟ (1949 ਦਾ III)—ਸੈਕਸ਼ਨ 13(2) (i) ਅਤੇ (3) (a) (i) - ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ (1908 ਦਾ V)- ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਸਪੈਸ਼ੀਫਿਕੇਸ਼ਨ IV — ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਗੀ ਗਈ— ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਬਾਅਦ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ— ਕਿਰਾਇਆ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇ ਲਈ ਲੋੜ—ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਕਾਰਨ ਹਨ — ਕਾਰਨ ਐਕਸ਼ਨ ਦਾ ਅਰਥ—ਅਗਲੀ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਰਥ — ਕੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਮੁੜ-ਨਿਆਇਕਤਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹਰ ਉਹ ਤੱਥ ਹੈ ਜੋ, ਜੇ ਟਰੈਵਰ ਐਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੰਡਲ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਹਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਬੰਡਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ, 1949 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤਤਾ ਅਤੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਵੇਰਵੇ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ